

Mirsad Hadžikadić:

Održali smo sastanak ovdje u Charlotteu, kojem je prisustvovalo između 50 i 70 ljudi, i time započeli proces izbora odbora koji će u Sjevernoj i Južnoj Karolini voditi aktivnosti na promociji Platforme za progres, uključivanju u politiku u Bosni i poticanju ljudi da preuzmu odgovornost i glasaju. Bilo je odlično. Imali smo dobre kandidate i izabrali članove odbora koji je sada spreman za organizovanje i vođenje aktivnosti. Zadovoljan sam kako je sve prošlo. Mjesto održavanja bio je jedan lijep objekat u sklopu Queens University of Charlotte. Sala je također bila lijepa i inače je sve bilo dobro isplanirano i organizovano. Kandidati su imali po jedan minut da izađu i predstave se prisutnima. Na kraju su svi bili uzbuđeni zbog mogućnosti koje se pružaju i pokazali su da vjeruju u ono što treba napraviti, kao i u vlastitu sposobnost da to naprave. Bilo mi je drago što smo snažno krenuli iz Charlottea i što je prva osnivačka skupština u Sjedinjenim Američkim Državama održana upravo u gradu iz kojeg ja dolazim.

Nakon toga sam sa Mirzetom otišao u Chicago. Tamo se jedna grupa mladih ljudi samorganizovala i odlučili su da prirede donatorsku večeru. Također su mi organizovali i dva nastupa u dvije vjerske zajednice, u ovom slučaju se radilo o džamijama. U prvom slučaju su poslije džume pozvali ljude da razgovaraju sa mnom i pozivu se odazvalo tridesetak ljudi. Održao sam prezentaciju od nekih 45 minuta, a poslije toga sam još sat vremena odgovarao na pitanja. Drugi put su priredili zasebnu prezentaciju, na kojoj su otvoreno promovisali Platformu za progres. To me šokiralo jer obično izbjegavaju svako miješanje u politiku, a ni ja inače na takvim prezentacijama ne govorim o Platformi za progres. Govorim o Bosni, o budućnosti i o tome šta se treba uraditi, ne spominjući ni druge stranke. Dakle pričam o onome što se treba dogoditi da bi došlo do promjene. Tom događaju je prisustvovalo stotinjak ljudi i također sam imao 45 minuta prezentacije, a onda smo oko 1,5 sat razgovarali i odgovarao sam na njihova pitanja.

Poslije smo išli na večeru u jedan krasan afganistanski restoran. Na večeru je došlo tridesetak ljudi i organizatori su sve platili kao i prethodna dva dana, osim avionskih karata. Prikupljen je određen iznos novca koji će nam biti od pomoći, ali najvažnije je to što smo proširili mrežu

prijatelja i pristalica, odnosno iskri kako ih mi zovemo. Ponovo sam održao prezentaciju od nekih pola sata do 45 minuta, a onda sat vremena odgovarao na pitanja. Razgovarali bismo i duže, ali su organizatori željeli iznijeti tortu sa logom Platforme za progres, tako da smo prešli na rezanje torte, slikanje i ostalo. Ti organizatori iz Chicaga su mi rekli da su spremni i voljni da preuzmu organizaciju na državnom nivou. Dakle, ne samo u Chicagu i Illinoisu, nego u cijelim Sjedinjenim Američkim Državama. To je odlično jer sam stekao utisak da se radi o zaista sposobnim ljudima. Jedan od njih obavezao se da organizuje donatorske večere u drugim gradovima. Po prvi put su ljudi sami preuzeli zadatke, a da se to od njih nije ni tražilo. Rekli su da vjeruju u ovo i da žele pokazati inicijativu. Stupili su u kontakt sa mnom, a ostatak priče je poznat. Odlično su to odradili. U septembru će prirediti još jedno okupljanje u Chicagu, veće od ovoga. Tu bi se formirao inicijalni odbor za organizaciju osnivačke skupštine na kojoj će se izabrati odbor koji će voditi poslove Platforme za progres u Illinoisu. Sve u svemu, mislim da je događaj bio dobro organizovan i uspješan, kao i onaj prethodni u St. Louisu. U međuvremenu su se odigrali oni strašni događaji u kampusu ovdje u Charlotteu. Pohvalno je za bosansku zajednicu to što se mnogi od njih javili i izrazili zabrinutost. Sve to je nekako utkano u aktivnosti izvan Charlottea.

Clark Curtis:

Značajno je i samo osnivanje u Chicagu, a sada grupe iz tog grada žele uraditi nešto i na državnom nivou. Da li to malo olakšava tvoj put ili samo kompenzira odnosno pomaže?

Mirsad Hadžikadić:

Bio je to zanimljiv niz, prvo St. Louis, pa onda Chicago. To mi je otvorilo oči u nekom smislu. St. Louis se smatra glavnim gradom Bosne i Hercegovine izvan Bosne i Hercegovine. Tamo živi između 60 i 80 hiljada Bosanaca i Hercegovaca. Zato se pretpostavlja da bi to po prirodi stvari trebalo biti mjesto iz kojeg će se voditi sve inicijative tipa Platforme za progres. Međutim, Chicago također ima veliku zajednicu, mada ne znam tačno o kojem se broju ljudi radi. Tu zajednicu u Chicagu čini mješavina starih i novih doseljenika. Stari doseljenici su oni koji su došli tokom ili nakon Drugog svjetskog rata, jer kada su komunisti došli na vlast mnogi ljudi su

emigrirali i doselili se uglavnom u Chicago i Cleveland, taj dio Sjedinjenih Država. Novi doseljenici su oni koji su došli tokom rata, zbog etničkog čišćenja, genocida i ostalog, i uglavnom su se doseljavali u St. Louis, kada govorimo o Sjedinjenim Državama. Tu su i drugi veliki centri, kao što su Phoenix, Jacksonville, Atlanta, New York, pa San Francisco i Los Angeles u državi California. Chicago je na neki način drugačije okruženje u pogledu doseljenika, a ja to ranije nisam primjećivao. Tamo žive ljudi koji se bavi različitim zanimanjima i imaju razrađenu mrežu, dok je mreža u St. Louisu novija. Tamo mnogi imaju svoja preduzeća za prevoz, prodavnice, restorane, agencije za nekretnine ili advokatske kancelarije, a neki od njih su i doktori ili profesori. Ipak, ljudi u Chicagu, ili makar jedan dio njih, su tu mnogo duže, amerikanizirani su i djeluju na drugačiji način. Sada je Chicago ravnopravan kandidat za grad u kojem bi bilo smješteno rukovodstvo za državni nivo. St. Louis je prirodan izbor, ali čini se da je takav i Chicago. U St. Louisu imamo divnu grupu ljudi koja želi organizovati St. Louis i Missouri, dok su ljudi iz grupe u Chicagu odmah rekli ne samo Chicago i Illinois, nego i Sjedinjene Američke Države. Vidjet ćemo kako će se dalje razvijati, ali bio sam ponosan i sretan što su se tako postavili. Jako nam je važno da privlačimo grupe koje su uhodane. Grupa u Chicagu je malo mlađa od one u St. Louisu, ali obe predstavljaju dobru kombinaciju mladosti i iskustva. Divno je što se oni samoorganizuju i što imaju ambicije za višu poziciju u mreži Platforme za progres. Jako sam zadovoljan događajima koje su organizovali, razgovorima koje smo vodili i raznolikošću ljudi sa kojima smo se sreli. Mislim da je to bilo jako dobro.

Clark Curtis:

Kada je riječ o osnivanju i organizovanju na državnom nivou, pretpostavljam da ti to pomaže s onim što želiš napraviti ne samo u Sjedinjenim Američkim Državama, nego i u Bosni i Hercegovini.

Mirsad Hadžikadić:

Da. Javlja nam se ljudi iz Bosne i Hercegovine koji smatraju da je važno ovo što radimo u dijaspori i da ih trebamo više isticati i unutar zemlje. Na početku, kada sam počeo s ovim, ljudi su mi savjetovali da krijem činjenicu da dolazim iz dijaspore, kao da su smatrali da dijaspora nema dobru reputaciju u Bosni i Hercegovini. Međutim, vremenom smo prenijeli poruku da je

dijaspora važna, da su to obrazovani ljudi koji raspoložu resursima i naučeni su na demokratiju, poznaju menadžment i informacione tehnologije i znaju kako zapadni svijet funkcioniše. Oni su nam potrebni da bismo postigli promjene, ako ih želimo postići u skorije vrijeme. Sada ljudi prihvataju činjenicu da dijaspora ima svoje mjesto u promjenama u Bosni i Hercegovini. Zato su ove poruke koje dolaze iz Chicaga i St. Louisa važne i unutar Bosne i tu si apsolutno u pravu. Sve je očiglednije da je naša strategija usmjerena na mlade ljude, žene, dijasporu, one koji do sada nisu glasali. Pored toga što pokušavamo privući glasove onih koji nisu zadovoljni situacijom, pokušavamo u političku arenu uključiti i one koji u njoj nisu učestvovali prije izbora iz 2018. godine. Te poruke koje dolaze iz dijaspore govore da oni jačaju i organizuju se na različite načine i u različitim zemljama. Ljudi koji su ostali vide da nisu sami, da postoje ljudi izvan zemlje kojima je stalo i da to nisu samo oni koji u julu dođu s novcem na par sedmica godišnjeg odmora i možda budu naporni i glasni. Čudno je što se ljudima iz dijaspore zamjera to što dođu s puno novca i daju velike napojnice, pa se kasnije i od onih koji ostanu očekuju takve napojnice, a oni to sebi ne mogu priuštiti. Znam da to nekad zvuči blesavo, ali ljudi tako žive i vide stvari iz svoje perspektive. Sve što neko radi utječe i na druge. Toga moramo biti svjesni i u skladu s tim se ponašati, da ne bismo izazvali poteškoće ljudima oko sebe.

Clark Curtis:

To me podsjetilo na još jednu stvar koju sam primijetio. Čini se da je u prošlosti postojala ogorčenost prema dijaspori zato što su otišli i napustili zemlju, a sada ljudi to prihvataju i shvataju da im dijaspora može pomoći.

Mirsad Hadžikadić:

Ljudi vide i primjere iz Kine ili Indije, gdje se u početku na dijasporu gledalo upravo tako, otišli ste, napustili ste nas i izdali. Međutim, sada uviđaju njihovu vrijednost jer ti ljudi postaju direktori u velikim informatičkim kompanijama i važni su za poslovanje tog sektora, što može pomoći razvoju privrede, donijeti radna mjesta i znanje tim zemljama. Sada u Bosni vide da su i oni u takvoj poziciji, da imaju ogroman kapacitet izvan zemlje koji bi mogli iskoristiti. Zapravo nikada nije postojalo stvarno neprijateljstvo u smislu da su smatrani izdajicama jer je bilo jasno da su ti ljudi morali otići i da to nije bio njihov izbor. Prvo se desilo etničko čišćenje, pa genocid

i oni su morali negdje biti smješteni. Razne zemlje su ih dobrovoljno prihvatile i mi smo im na tome zahvalni. Ljudi koji su ostali razumiju da za mnoge odlazak nije bio stvar izbora. Dakle, ne zamijera im se toliko to što su otišli, niti to što se nisu vratili jer se nemaju čemu ni vratiti. Ne čekaju ih poslovi i ne bi se moglo reći da je država pripremila teren za njihov povratak, a oni se eto ne žele vratiti. U mnogim dijelovima Bosne i Hercegovine nisu ni dobrodošli, na primjer u Republici Srpskoj. Oni žele ostati etnički očišćeni. Dakle, sve to je poznato i prihvaćeno, tako da ih se ne smatra izdajicama. Ljudima se samo ne sviđa arogancija koja se pripisuje dijaspori. Vrate se u julu i promijene zemlju jer mnogi nose dresove na kojima velikim slovima piše Knicks, Panthers ili nešto slično i miješaju engleski i bosanski jezik. Pored toga se razbacuju novcem i stvarima da bi pokazali koliko su uspješni. Takvo ponašanje nije dobrodošlo i upravo to je ono što izaziva negodovanje kod mnogih koji su ostali, a sada ne mogu otići jer su svi takvi programi završeni, kao i kod onih koji su ostali i ne žele otići. Dakle, to je uzrok ogorčenosti u većini slučajeva. Ipak, i to se mijenja. Primijetio sam da na javnim tribinama na kojima govorim o dijaspori ne nailazim na otpor, nego se mnogi slažu da su nam i oni potrebni. Shvatili su da novac koji ljudi iz dijaspore šalju svojim rođacima i prijateljima čini 20% bruto domaćeg proizvoda u Bosni i Hercegovini i da taj novac koji pritiče u zemlju predstavlja socijalni jastuk koji država ne može osigurati, a ljudima je potreban i očekuju ga. Iskreno, kad ne bi bilo tih sredstava, kada bi ljudi iz dijaspore odlučili da ne šalju taj novac, kao što bi i trebali da bi se pokazalo da država nije u stanju da se pobrine za svoje ljude, moglo bi doći do socijalnih nemira. S jedne bi strane ljudi iz dijaspore trebali prestati slati novac da bi se pokazala prava slika, s druge strane ljudi koji se oslanjaju na taj novac onda ne bi mogli živjeti. Ta sredstva su im potrebna za koliko-toliko normalan život. Naravno da to ne mogu uraditi zbog tih ljudi, ali bi to ispravno jer moramo zaustaviti takve umjetne izvore primanja. Jedan takvih izvora su i zajmovi koji se uzimaju od Međunarodnog monetarnog fonda, koji rado daje novac, ali uz određene uslove. Takvi se zajmovi ne koriste kao razvojni, odnosno za proizvodnju i razvoj onoga što će samo po sebi otplatiti zajam, na primjer za izgradnju cesta na kojima bi se naplaćivala putarina od koje bi se vraćao zajam. Ali ne, oni ta sredstva koriste da isplate plaće državnim službenicima i uposlenicima u javnom sektoru ili za penzije i zdravstveni fond. U konačnici, taj novac nije produktivan, nego predstavlja samo obavezu koju će buduće generacije morati da otplaćuju, a

neće imati funkcionalnu zemlju koja će biti u stanju to da otplati. Izgleda da je važno dobiti novac danas bez obzira na to šta će biti sutra, o tome će brinuti neko drugi. Dakle, dijaspora je ključna u mnogim aspektima, ali je treba više uključiti. Država to ne želi, a dijaspori je svejedno. Obe strane bi se trebale istinski uključiti i osmisliti kako da iskoriste taj potencijal, koji je stvaran.

Clark Curtis:

Kao da se tačke iz poruka tvoje kampanje povezuju. Mi, ujedinjeni kao narod, napraviti ćemo promjenu. Čini mi se da je to počelo odjekivati.

Mirsad Hadžikadić:

Počela je odjekivati ta osnovna poruka da smo svi mi odgovorni, pojedinačno i kolektivno, za Bosnu i Hercegovinu. To uključuje i one u zemlji i one izvan nje. Odjeknula je i poruka da nam je potreban i novi sistem vrijednosti. U tom kontekstu preuzimanja odgovornosti za svoju zemlju potrebno je naglasiti da smo u tome skupa, oni koji su ostali i oni koji su otišli, odnosno dijaspora. Ljudi prihvataju te poruke i to mi je drago. Nedavno sam negdje čuo ili pročitao da su mladi ljudi sa Ilidže, općine u okolini Sarajeva, napravili *hashtag* kampanju pod nazivom #jermesetiče, čime su htjeli reći da ne žele ostati po strani i gledati šta se dešava, nego žele preuzeti odgovornost. Kampanju su učinili vidljivom tako što su ostavljali poruke po čitavom gradu, na javnim raskrscima, mostovima i u tržnim centrima. U suštini su poručili da mladi ne mogu reći da ih nije briga i da ih se ta borba ne tiče jer se ova borba tiče svih nas. To je ta poruka koju ljudi prihvataju, da svi trebamo preuzeti odgovornost. Ljudi mi govore da sve to dobro zvuči, ali smatraju da je nemoguće promijeniti mentalitet naroda, posebno Bosanaca. Ja im kažem da zaborave na ostale i počnu raditi na tome da se oni sami promijene. Kada svi to rade, stvari se počinju dešavati automatski i mogle bi se promijeniti preko noći ili sada, u ovom trenutku, ako se to stvarno prihvati i ako se vjeruje. Potrebno je djelovati na takav način u svojoj zajednici i stvari se mogu promijeniti preko noći. Može trajati 50 godina ili se dogoditi preko noći, u zavisnosti od toga koliko ljudi vjeruje u to.

Clark Curtis:

Ubrzo se vraćaš u Bosnu i Hercegovinu, kakvi su tvoji planovi za naredni period?

Mirsad Hadžikadić:

Već smo dogovorili održavanje osnivačkih skupština. To su početni sastanci članova na kojima se bira gradski/općinski odbor koji vodi sve aktivnosti u jednom gradu ili općini. Zbog toga što ja nisam tamo i zbog toga što smo u mjesecu posta, ramazanu, mnoge od tih aktivnosti su odgođene. Odmah poslije ramazana nastavljamo s tim aktivnostima, počevši od 10. juna. Bit će brutalno jer će se svaki dan negdje održavati neki događaj na kojem se očekuje moje prisustvo. Obično se obratim skupu ili održim prezentaciju i odgovaram na pitanja, a nakon toga se biraju članovi odbora koji će voditi tu jedinicu. Također, Bosna i Hercegovina 12. juna igra fudbalsku utakmicu protiv Italije, koju bih želio gledati i sa našim ljudima navijati za reprezentaciju. To treba uskladiti sa ostalim aktivnostima i vidjet ćemo hoće li biti moguće. U nedjelju naveče, u 20:00 sati po bosanskom i 14:00 po američkom vremenu, imam prenos uživo preko Facebooka, kao i svake nedjelje. Tu obično odgovaram na pitanja koja ljudi postavljaju prije ili tokom prenosa ili imam goste. Ti prenosi su jako popularni i prati ih između 200 i 600 ljudi, dok u narednih sedam dana skupe po 50 000 pregleda. Već zakazujemo goste za prenose koji će se snimati u bližoj budućnosti. Odmah poslije godišnjih odmora planirane su posjete većem broju zemalja da bi se u njima osnovala Platforma za progres. Ti planovi uključuju zemlje kao što su Njemačka, Danska, ponovo Švicarska, Austrija, a u oktobru možda i u Australija. Švicarska dijaspora organizuje jedan veliki događaj, 27. Jula u Sarajevu. Očekuje se dolazak 800 do 1 000 ljudi i dogovoreno je da će tri televizijske kuće prenositi taj događaj, a u programu će nastupiti umjetnici i pjevači. Prvih sat vremena će se govoriti o Platformi za progres, a ostalih nekoliko sati predviđeno je za zabavni program. To je još jedan način da se pokaže da smo u ovome zajedno i nadamo se da će to privući mnogo ljudi, uključujući i one iz dijaspore jer oni u to vrijeme, krajem jula i početkom avgusta, dolaze na godišnje odmore. U svakom slučaju, pred nama je mnoštvo aktivnosti.

Clark Curtis:

Jako si zaposlen.

Mirsad Hadžikadić:

Bit će zanimljivo. Istovremeno ću raditi na onome što sam planirao pripremiti ovdje, vezano za prisutnost UNC Charlotte ne samo u Bosni i Hercegovini, nego u jugoistočnoj Evropi. Želim da vidim možemo li uspostaviti prvo jedan, a zatim nekoliko diplomskih programa i možda jedan istraživački laboratorij. Na taj način bi bili prisutni tamo, a to bi omogućilo i prelazak na doktorski studij ovdje, što bi unijelo dodatnu raznolikost u naš doktorski kadar. Tu će također biti mnogo posla. Razgovarat ću sa ljudim iz Sarajevo School of Science and Technology i sa Univerziteta u Sarajevu da bih vidio ko su najbolji partneri za taj poduhvat. U svakom slučaju, imamo ozbiljnu namjeru da to napravimo. Smatram da je to jako važno jer je ta regija željna kvalitetnog obrazovanja, posebno američkog tipa obrazovanja koje nude američke institucije jer je to garant kvaliteta. Bosna se trenutno suočava sa mnoštvom problema zbog pojave tvornica diploma u kojima ljudi kupuju diplome ili koriste druge da im pišu doktorske disertacije. Sada je jasno da se takvo nešto može napraviti. To što sam ja tamo olakšava stvari u smislu da omogućava pokretanje svega toga. Ovdje u kampusu ima još mnogo ljudi koji mogu i voljni su pomoći da se to ostvari. Ja ću vjerovatno iz pozadine pomoći oko osnivanja, ali imamo ljude koji su magistrirali na UNC Charlotte i ljude koji su magistrirali u Sjedinjenim Državama i vratili se tamo, a koji bi mogli biti predavači. Naši profesori također mogu predavati tamo, a možemo pronaći i profesore iz cijelog svijeta koji bi htjeli iskoristiti tu priliku i održati kolegije u trajanju od par sedmica. Čak razmišljam da tu priču proširim izvan Sarajeva i Dubrovnik jedna od opcija koje razmatram, jer je taj grad turistička atrakcija, a tu su i drugi gradovi u regiji u kojima bi se mogao održavati taj program. Bit će tu mnogo posla. Naravno, držim i predavanja, redovne online časove, radim sa svojim studentima, čak i preko ljeta. Puno je posla, ali ja u tome uživam, ne znam drugačije živjeti i to mi je super.

Clark Curtis:

Radiš toliko da ne stižeš ni spavati.

Mirsad Hadžikadić:

Da, spavanje je svakako precijenjeno.